

0722 531 385
646 518 1014

השבו בקו
שבו בניי שובבים
בע"ה בימים הבאים יעלו
שיעורים ושיחות
על ימי השוכבים
מיוחד, ושווה לכל נפש!
בשלושה 9

תהלה

גליון שבועי לגילוי אור הנשמה ע"פ משנת הבעש"ט הק' ותלמידיו

הלימוד היומי בכפרי חסידות

לשבוע הבעל"ט
ספד"ק כתר שם טוב

יום	סימן
ראשון	שעז (2)
שני	שעח
שלישי	שעט
רביעי	שפ (1)
חמישי	שפ (2)

פרשת ויחי תשפ"ג / גליון ר"מ

דיבורי חסידות

עבודת הפרשה מספרי החסידות - בשפת המעשה

דוח אפנו

נקודה מושג דא"ח כ"ק מרן אדמו"ר שלישי"א

הכח להתגבר בגלות - על ידי הכרה ברורה שתכלית ומטרת ההסתר הוא למען גילוי האור

בפרשתנו (ג, ט) אלקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב, והנה אף כפשוטו כוונת הפסוק הוא כלפי החיות שניזונו יורדי מצרים - עם רב, ע"י יוסף הוא המשביר שון ופרנס אותם.

אולם יש לפרש הפסוק שרומז גם לדורותינו, וכלשון הפסוק "כיום הזה", שקאי על כל הדורות גם בזמן הזה. שהרי ע"פ המובן הפנימי הכוונה בלהחיות עם רב, מתפרש כלפי הניצוצות הקדושים שהיו משוקעים תחת הסתר הטומאה הרע, שנתקנו ע"י יוסף בארץ מצרים, ועי"ז זכו ליציאת מצרים, ומכיוון שזה כל עבודתנו בזמן הגלות, הרי הפסוק מכוון גם אלינו.

היינו שיוסף הצדיק מלמדנו בדבריו אלו, שיסוד הצלחתו בהיותו בארץ מצרים, הוא המבט הנכון על כל הקשיים וההסתר פנים של זמן הגלות, והוא שאלקים חשבה לטובה, ש"אלוקים" רומז למדת הדין, כל ייעודו ומוטתו הוא רק לתכלית של גילוי הטוב, וזהו כל המכוון הפנימי, כי דוקא כך נפעל הטובה הנצחית של כלל ישראל.

שהרי הנגהת השי"ת עם יוסף הצדיק היה במדת הדין, וכלשון הפסוק "יוסף הורד מצרימה", שהוא היה ראשית הירידה של גלות מצרים, והוא מפני שעל ידו נפעל גאולת מצרים. וכפי שהאריך האלשיך הק', שע"י ירידת יוסף למצרים, ירדה עמו שכניה לשם, לתיקון כל הניצוצות הקדושים השבויים שם, וע"י שנתנסה שם בריבוי נסיונות ונתחזק בכוחות עצמוים שלא להיפרד מאלקותו ית', ושלא להסית דעת לרע מהש"ת גם במציאות הקשה הזו, הכניע כוחות הרע, ונתהפך הכל לטובתן וגאולתן של ישראל. [והרמז בפסוק "למען" גימטריא קץ]. וכל זה מתוך החכמה הברורה שכל מדת הדין וההסתר הוא רק עבור גילוי וחיוק הטוב.

וזהו הוראה לנו גם כן, שדווקא ע"י העבודה שלנו בזמני ההסתר, מתתקנים התיקונים הנפלאים ונמשך אור הגאולה, וכפי גודל ההסתר כך הוא גודל התיקון, ע"י ההתחזקות ללקים תורה ומצוות ולעבוד יתברך בשמחה ובחיות גם בזמנים הקשים, ודוקא כך נגרם גילוי אורו ית' ותיקון השכינה בימות המשיח, כי בעת גילוי אורות הנעלים, ורגשות הלב הם בתעוררות גדולה אין זה רבותא כל כך. וכל עיקר התרוממות כבוד השי"ת, הוא ע"י שמתייגע בכל כוחו, שלא להסית דעת משמירת עיניו וקדושת המחשבה, בשעת חושך והסתר, וההכרה הברורה שזהו כל מטרת ההסתר והקשיים, היא הנותנת כח ועז, לעמוד בתוקף בכל הנסיונות.

ובפרט בימי השוכבים הבעל"ט זמן קריאת הפרשיות של שעבוד וגאולת מצרים, מתעורר כח התיקון שבגלות ומצרים, בכוחו וזכותו של יוסף הצדיק, שנוכח גם כן לפעול תיקון נפשותינו, ותיקון השכינה הק', והתעוררות הגאולה.

וזהו נרמז בפסוק "למען עשה כיום הזה", שעשיה מלושון תיקון, ואיך נפעל התיקון ע"י "כיום הזה", וכפירוש"י (י"ב נצבים) כיום הזה הוא מאפיל ומאיר, כך השי"ת מאפיל ומאיר לישראל, ומתקיימים לנצח, והיינו ע"י ידיעה והכרה שכל תוקף ההסתר והחושך הוא רק בכדי לפעול גילוי אור ה' אחר הגאולה, ולזכות להחיות עם רב בעת הגאולה לעתיד.

כי התאמצותינו להחיות נפשותינו והניצוצות הקדושים בזמן הגלות, זהו גופא השרש וההתחלה של השפעת החיות האלוהי, והגילוי בפועל ממש, שיתגלה בשלימות בביאת המשיח בב"א.

מקור: ריעא דרעיון תשע"ו; הדעה והדיבור רמ"ט

נהנית מהגליון? זו ההזדמנות שלך להאיר ליהודים נוספים
בזכותם וסופנו השבוע מוקד חדש ב"פתח תקוה"
יהודים רבים נוספים בדרכי ארה"ק
מתחננים לקבל גם הם את הגליון
לתרום נקודת הפצה, התקשר: 05041-31519
קו ישיב לתרומות בנדדים פלוס: 0799-696-620

כאפרים וכמנשה

יהודי יודע שמה שיש לו זה הכי טוב והכי מדויק - לכן הוא לא מקנא, וזה לא מכוחו בכלל - לכן הוא הוא לא מתגאה

בור. הוא מבין שהכל מהשי"ת, והוא יתברך נותן לו בדיקו מה שהוא צריך. ולכן כשאין לו שפע - הוא יודע שזה לא יועיל לו. וכשיש לו שפע - הוא יודע שכנראה זה כן יועיל לו, אבל זה לא מגיע לו. זה הכל חסד מהשי"ת.

וזה מה שבעצם מברכים יהודים בליל שבת קודש כשאומרים לבניהם תהיה כאפרים וכמנשה: "והנה יעקב אבינו כאשר שם את אפרים לפני מנשה, וראה כאפרים שלא נתגאה בטובה רק אדרבא וכו' וכנ"ל, וראה במנשה שלא נתקנא כאפרים, על כן בירכם ב'כ' יברך ישראל ישימך אלקים כאפרים' - מבלי גאות, וכמנשה' - מבלי קנאה על טובת חבירו, והבן כי קצרותי". הברכה איננה שבנינו יהיו כשבטים הקדושים, על אף שגם זו הברכה. הברכה היא שבנינו יהיו כאפרים וכמנשה, מאמינים אמיתיים בהשי"ת שאינם מתגאים ואינם מקנאים, שזוהי תמצית כל התורה כולה!

שתי נקודות

הברכה שאביך נתן לך ושאתה ממשיך להעניק לבניך מדי שבוע, היא שתקלוט היטב את האמונה בהשי"ת, והיא **מתבטא בחיים**. שתבוא לידי מעשה. זו המשמעות של אפרים וכמנשה. שני החברים שבתחילת המאמר, אילו היו גויים ח"ו, לא היה כל סיכוי שיהיו ירידים ואוהבים. אצל אומות העולם או אצל כאלו שאינם שומרים תורה ומצוות לע"ע, הבדלי המעמדות חדים מאוד, ואכן מסיבה זו. העשירי מתנחם מגאוה על העני העניו ומתעב את העשירי מקנאה. הם גרים בשכונות נפרדות ולא קשורים אחד לשני. לעומת זאת יהודי יודע שמה שיש לו זה הכי טוב והכי מדויק - לכן הוא לא מקנא, וזה לא מכוחו בכלל - לכן הוא לא מתגאה.

כשהיצר הרע מנסה אותו בקנאה הוא עונה לו **כמו מנשה**: כנראה לאפרים טוב שיהיה גבוה ממני, ולי טוב יותר שאהיה מתחתיו. השי"ת יודע מה שאני צריך ואם הוא לא נתן לי - כנראה אני לא צריך יותר. ולעומת זאת כשהיצר הרע מנסה אותו בגאוה הוא עונה לו **כמו אפרים**: אני לא חושב יותר ממנשה, רק השי"ת יודע שטוב יהיה שאהיה לפניו. אני בוש ונכלם! השי"ת נותן לי **מה שאני צריך**, אבל לא מצד שאני זכאי. זה חסד חינוך, וזה מביא אותי לבושה מהשי"ת ומכל ישראל.

לחידוד הענין, יש כאן שתי נקודות: הראשונה כאמור - אני מאמין שהכל מהשי"ת ולכן הכל לטובתי. אם אין לי את זה, כנראה זה רק יהיה כאב ראש בשבילי. ולכן אני עוד שמח שאין לי זה! וגם כשיש לי את זה, אני לא חושב שזה מגיע לי. אך יש כאן נקודה נוספת: אני כאן לא בשביל עצמי, אלא בשביל תפקידי. אני לא איזה 'יש', אלא חלק אלוהי ממעל שכל מהותי היא התפקיד המיוחד שהוטל עלי לגלות את השי"ת בעולם. אולי מצד הישות שלי הייתי רוצה עוד ועוד ילדים, אבל כנראה מצד התפקיד שלי לגלות את השי"ת בעולם אני צריך שיהיה לי רק כך וכך ילדים, וגם להיפך: מצד הישות שלי כנראה לא הייתי זכאי לילדים, אבל מצד התפקיד שלי לגלות השי"ת בעולם זכיתי לילדים. כשהאדם רואה את עצמו לפי התפקיד האלוהי ולא לפי הרצונות האישיים - כל הקנאות ותאוות וגאוות נעלמות.

מעשה שהיה והוא בשני אברכים: האחד זכה לכשרונות מבורכים, התחבר היטב ללימודיו, נישא למשפחה נפלאה וקיבל דירה לחתונה, זכה לילדי חמד וגם מצא פרנסה מהצד והשקיע בגליון, לצד המשך התעלות בתורה, וגם קנה שם טוב ונחשב למכובד בעיני אלקים ואדם.

השני התברך בכשרונות ממוצעים, לא הצליח בלימודים כ"כ, נישא למשפחה ממוצעת ועדיין מתגורר בדירה שכורה, עוד לא זכה לילדים לע"ע, ופרנסתו דחוקה ביותר. לא נדל"ן ולא תורה, וגם לא שם טוב. רק דפוק היטב.

וראה זה פלא: השנים הם ירידים בלב ונפש. אוהבים באהבה רבה. איך זה ייתכן? איך הראשון מרגיש טוב בחברת הדפוק, ואיך הדפוק אינו מקנא את המכובד? **התשובה טמונה בברכת הבנים בליל שבת קודש.**

תמצית כל התורה: לא תחמוד

אלפי שנים שיהודים מברכים את בניהם מדי שבת שיגדלו **כאפרים וכמנשה**. רביה"ק היבני יששכר ז"ע (י"ד בשב"ק) מקשה באגרה דכלה' את הפליאה העולה אצל כל אחד: למה דווקא כאפרים וכמנשה? גם אם יעקב אבינו עשה את אפרים וכמנשה שיהיו כראובן ושמעון ושאר השבטים, עדיין אפשר לברך את הבנים שיהיו כשבטי קה, באופן כללי.

זאת ועוד: מי שישים לב לסדר הפסוקים, יראה כי יעקב אבינו לא בירך את אפרים ומנשה מיד. רק לאחר ששם את אפרים לפני מנשה, אז קיבלו את ברכתם. הדבר אומר דרשני!

ומבאר היבני יששכר: "הגראה דהנה ידוע, כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בדיבור האחרון הוא **לא תחמוד וכו' וכל אשר לרע"ו**". אם כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות נחתמת ב"לא תחמוד", שהיא השררה האחרונה שמסמכת את הכל - הרי ש"לא תחמוד" מתמצת את כל התורה כולה!

מה כל כך עצום ב"לא תחמוד"? **"הוא להתרצות בגזירותיו יתברך אשר מנע ממנו הטוב ההוא הניתן לחבירו, ולחשוב כי הוא יתברך הוא לבדו היודע הטוב והנאות לכל אדם, ולא יקנא את חבירו, וכבו ידעת שהקנאה מוציאה את האדם מן העולם"**. כל התורה מובילה לאמונה בהשי"ת. והיכן מתבטאת האמונה בתוך החיים, בחוש, בעולם הזה? ב"לא תחמוד". רק יהודי מאמין אינו חומד את השפע של חבירו, אינו מקנא. כי האמונה שבו עצמה שחבל מהשי"ת, ומה שהוא צריך כדי למלא תפקידו בעולם - בוודאי יש לו.

בלי גאוה וקנאה

ומי שכן זכה לשפע, היכן מתבטאת אצלו האמונה בחיים? על כך ממשיך היבני יששכר ומבאר: "ובהקדם עוד זאת ידוע כי התאווה והכבוד מוציאים גם כן את האדם וכו', והוא כאשר ישפיע השי"ת טובה אל האדם, לא יבקש בזה תאוה וכבוד ויבא להתגאות על חבירו בזאת הטובה, רק אדרבא יכנע לפני בוראו וחושב כי הוא מצד החסד מבוראו עליו". המאמין טוב לו תמיד ואינו נופל בשום

סדר אהבה למה המהות העיקרית של תורה היא עניין של גילוי חביבות ואהבה? ולמה כל כך חשוב לזכור זאת בשעת הלימוד?

אתה מבין שזו גילוי חביבות עצומה שאתה מבין כדוגמתה, שבורא העולם מגלה לנו. הוא כ"כ אוהב אותנו, עד שהוא מוסר לנו את כל מפתחות הבריאה, את כל קיום הבריאה. ולכן כל המהות של תורה היא 'מתנה של אהבה', כדאיתא באבות (פי"ג מ"ד) "חביבין ישראל, שנתן להם כלי חמדה. חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו".

וכך מבוארים הדברים בכל הספה"ק, עיין לדוגמא בספר התניא, פי"ה, כי כל עניין התורה, הוא ענין של אהבה ודביקות. יש אנשים שרגילים תמיד ללמוד מתוך התבוננות בחיוב לימוד התורה, מחשבתם עוסקה רק ברצון לדעת ולהבין, בכמה למדו כבר וכמה עדיין עליהם ללמוד. הכל טוב ויפה, אך לפעמים הם עדיין לא תפסו את המהות העיקרית של תורה, רבינו מלמד אותנו כאן בעצם שמהותה של לימוד התורה - זה עניין של אהבה, כל דיבור של תורה זה נשיקת אהבה כביכול מהבורא ית' אלינו.

אי אפשר לדלג על המהות העיקרית

יוס"ל: אך בעצם כל מצוה, יש בה ייחודים וסודות עליונים שלא כולנו יודעים, למה דווקא בתורה כ"כ חשוב לדעת, שעניינה היא 'נשיקין של אהבה'?

משפיע: אתה שואל טוב, אך אתן לך משל פשוט שתיכף תבין: אדם מגיע לביתו וארגז גדול בידו, מה הוא ארגז זה? מה מונח בו? שואלים בני הבית. 'איני יודע' 'מצאתי זאת ברחוב', או לחילופין 'חבר טוב נתן לי ואמר לי להוליכו לביתי', ואז פתחו את הארגז וראו בו כלים נאים ויפים, והאדם הזה מכריז ואומר לבני ביתו, 'אם אמנם יש כאן כלים נאים, מחלט אני עתה שזה הוא 'מתנה עבור יום הולדתך'...

כולנו צוחקים על טיפשותו של האיש, הוא חושב שבני הבית ישמחו עם המתנה הזו? אין כאן שום אהבה שמתבטאת כשהוא כלל לא יודע ולא שם על לבו מה הביא! אולי ריווח יש כאן, אבל אהבה אין כאן! קירבה אין כאן! אין אהבה באה אלא מתוך רצון.

כך זה גם בתורה. נכון שרבינו מלמד אותנו שכל דיבור של תורה היא 'נשיקין של אהבה' אבל מוכרח האדם לדעת מזה: כי רק כך ילמד גם הוא מתוך אהבה, מתוך דביקות, ויכול לקשר ולדבק את רוחו ברוח העליון, כלשון רבינו: **קְהָבְנוּ תַּתְּרוּהָ הִיא הַתְּדַבְּקוּת רַחֵמָא קְרוּחָא**.

יוס"ל: או אה, איזה שינוי הסתכלות! אני קולט עכשיו, כמה מעוותת הייתה ההרגשה שלי אחרי סדר הלימוד היום...

למדתי אמנם כמה שעות, אבל מחשבתי הייתה נתונה ברצון להבין את הסוגיא, לזכור היטיב, ולכן הבחנתי רק בחלקים שאיני יודע ואיני זוכר! שכחתי לגמרי מה כן עשיתי! שכחתי לגמרי שעשיתי עכשיו 'נשיקין' כביכול עם בורא כל עולמים! לא שמת על לב כמה עולמות חיייתי והארתי, עם כל שורה ט"ז שכן הבנתי, או שניסיתי להבין, כמה רבבות אלפי נבראים קיבלו עתה שפע מכל תיבה שהוציא מפיו! עיני טחו מראות את מלאכי מרום שהתקבצו סביבו והביטו בהערצה על כזייתי לישב מול הקב"ה כביכול, שישב ושנה כנגדו, זה ממש לאא יאומן, איזה עיוות נכנס בראש שלנו.

משפיע: נכון, זה קורה לנו כי איננו רואים זאת בחוש, אך אמנם אין אנו רואים כל זאת, לא שומעים ולא רואים - אבל מאמינים אנו! ורבינו מלמד אותנו להשריש את המציאות הברורה הזאת, שאמונה זו תהיה ברורה ומוחשית, מלמד הוא אותנו בלשון הקדוש: **וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הִיא הַדְּבִיבּוּר שֶׁל הַקְדוּשָׁה קְרוּחָא וְנִמְאָמְרוּ הַיָּהוּר הַקְדוּשָׁה בְּרַא קְרָשָׁא קְרוּחָא הִיא הַקְדוּשָׁה, בְּצַדִּיקוּת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה**.

יוס"ל: אך מהיום ומכאן לשים לב בלימוד שלנו מה אנו עושים, א"א לדלג עוד על המהות העיקרית של הלימוד...

הדרכה א' סעיף ד'

אָפֶּךְ בּוֹכְרוֹ כְּנִי"ף, שְׁעָנְךָ מִנֶּגַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ בְּבְרִיאוֹת כָּל הַעוֹלָמוֹת, הוּא בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה וּבְשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל כְּפִי שַׁח"ל גִּילוֹ לָנוּ שְׁתַּחֲלִית בְּרִיאת הָעוֹלָם הִיא בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה וּבְשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַכוּנָה הִיא לְשִׁתְּהֵם יַחַד, שְׁיִעַסְקוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה, וְעִי"ז יְדַבְּרוּ בּוֹ יַתְבַּר - וְגַשְׁתֶּם דְּבִיקוּתָם בְּהַתּוֹרָה הֵם דְּבִיקוּתָם בּוֹ יַתְבַּר שְׁמוֹ, בְּמַאֲמָר הַתְּתוּב וְיִדְבְּקוּהָ בּוֹ (וְחַיִּים י.א. כב) וְגַשְׁתֶּם דְּבִיקוּתָם בּוֹ יַתְבַּר שְׁמוֹ, וְכִי אֶפְשָׁר בּוֹ אֶפְשָׁר הַדְּבִיקָה בְּמִדּוּתוֹ 'מַדָּה' הֵינּוּ כְּלִי וּלְבוּשׁ, כְּמוּ מִדּוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁהֵם אַהֲבָה וְיָרָא וְכוּ' הֵם כְּלִים לְנַפְשׁ הַרוּחָנִית, שְׁבֵהֶם מַתְלַבֶּשֶׁת הַנַּפְשׁ, וְעַל יָדָם פּוֹעֵלֶת אֶת פּוֹעֵלֶתָהּ, כִּךְ הֵם כְּבִיכּוֹל 'מִדּוּתוֹ' שֶׁל הַקֶּבֶה"ה הוּא הַתּוֹרָה [הַנְּדַרְשֶׁת בִּי"ג 'מִדּוּת'], וְרַק עַל יָדָם יִכּוֹלִים לִידְבֹּק בְּהַקֶּבֶה"ה.

וְגַשְׁתֶּם דְּבִיקוּתָם בְּבוֹרָא יַתְבַּרְךָ, צְרִיכִים מְהֵל הַלְדָּבֵק בּוֹ בְּדַבְּרוֹ וּבְמַשְׁעוֹ וּבְמַשְׁחָהוֹ. וּבְתַחֲלִילָה יְבוֹאֵר דְּבִיקוּת בְּדִבּוּר, דְּהֵינּוּ תְּדַבְּרוּ תַּתְּרוּהָ הִיא הַתְּדַבְּקוּת רַחֵמָא בְּרוּחָא כְּשֶׁהָאָדָם לּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה, הוּא מְדַבֵּק אֶת רוּחוֹ עַם רוּחוֹ שֶׁל הַקֶּבֶה"ה כְּבִיכּוֹל, בְּמַאֲמָר הַתְּתוּב (בְּרַאשֵׁית ג. ז) וְיָהוּי הָאָדָם לְנַפְשׁ חַיָּה, וְתַרְגֵּם אֲנִיגְלוּס וְהָדָה (הַאָדָם) בְּפִאָדָם] לְרוּחַ מְמַלְכָא נִמְצָא שְׁכַח הַדִּיבּוּר שֶׁל הָאָדָם הוּא חֶלֶק הַ'רוּחַ' שְׁבוֹ. וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הִיא הַדְּבִיבּוּר שֶׁל הַקְדוּשָׁה בְּרוּחָהּ הוּא וּבְמַאֲמָר הַיָּהוּר הַקְדוּשָׁה (הַקְדוּמַת הוּוּרָה) בְּאוֹדוּתָא בְּרַא קְרָשָׁא קְרוּחָא הִיא עֲלֵמָא, בְּצַדִּיקוּת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה הִיא כְּבִיכּוֹל 'יְבוּב' שֶׁל הַקֶּבֶה"ה, וְהַדִּיבּוּר הוּא חֶלֶק הַ'רוּחַ' כְּנִי"ף, נִמְצָא שְׁבֵתְהֵם מִתְּגַלָּה 'רוּחוֹ' שֶׁל הַקֶּבֶה"ה כְּבִיכּוֹל, וְכִשֶׁהָאָדָם לּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה בְּדִבּוּר, הִרִי הוּא מְדַבֵּק אֶת רוּחוֹ בְּרוּחוֹ שֶׁל הַקֶּבֶה"ה כְּבִיכּוֹל, זֶה נִקְרָא 'דְּבִיקוּת רוּחָא בְּרוּחָא', שְׁהוּא דְּבִיקוּת שֶׁל נְשִׁיקוּן וְאַהֲבָה כְּמַבּוּאר בּוֹה"ק.

אלו הם דברי רבינו: **שְׁעָנְךָ מִנֶּגַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ בְּבְרִיאוֹת כָּל הַעוֹלָמוֹת, הוּא בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה וּבְשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְגַשְׁתֶּם דְּבִיקוּתָם בְּהַתּוֹרָה הֵם דְּבִיקוּתָם בּוֹ יַתְבַּר שְׁמוֹ... הַדְּבִיבּוּר תַּתְּרוּהָ הִיא הַתְּדַבְּקוּת רַחֵמָא בְּרוּחָא... וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הִיא הַדְּבִיבּוּר שֶׁל הַקְדוּשָׁה בְּרוּחָהּ... אֲנִי מְדַבֵּר בְּתוֹרָה, וְהַדִּיבּוּר שֶׁלִּי מִתְּדַבֵּר בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל. מִי יִכּוֹל לִשְׁעַר תְּעוּגָה זֶה.**

יוס"ל: 'אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הִיא הַדְּבִיבּוּר שֶׁל הַקְדוּשָׁה בְּרוּחָהּ' מילים קדושות ונבונות מיר, שהמשפיע יסביר...

משפיע: אתה צודק, זו אכן סוגיא עמוקה ומורכבת, אך יש בכך גם את הבנת הדברים כפשוטן שנוכל לקחת ללב. הקב"ה ברא את העולם על ידי אותיות התורה, חז"ל אומרים שהתורה היא 'כלי אומנתו של הקב"ה', זאת אומרת שאורו יתברך התלבש באותיות אלו, והם החיות של נברא, אותיות התורה הם הנשמה של כל בריה, והם עומדות בתוכו לייקם ולהחזיקם (ויבאר זאת היטב בעל התניא בשער היחוד והאמונה פרק א').

אמנם אותיות אלו אינם מקיימים את העולמות, **רק אם בני ישראל לומדים** ואומרים אותיות אלו. אם אין שום אחד מישראל הלומד תורת ה', מתבטלים כל העולמות ברגע אחד. זה פירושו של אמרנו חז"ל שפתחנו בו, שהעולם נברא בשביל התורה ובשביל ישראל, הדיינו כל מציאות וחיות העולם, היא רק על ידי 'ישראל' שלומדים את ה'תורה'.

זה הבנת דברי רבינו **הַדְּבִיבּוּר תַּתְּרוּהָ הִיא הַתְּדַבְּקוּת רַחֵמָא בְּרוּחָא** כשהני לומד את התורה, אני מדבק את כח הדיבור שלי בכח הדיבור של הבורא כביכול: על ידי הדיבור שלי אני גורם שידבר הקב"ה כביכול, ודיבורו יקיים ויחיה את כל העולמות! אתה מכיר את הסיפור של אביו של האיבני נזר?

חיבה יתירה נודעת להם

יוס"ל: בודאי, הסיפור המפורסם שבגינה זכה אבי האיבני נזר' לבן גדול וקדוש כזה, שגילו לו משמים שביום הפורים להיות כל ישראל טרודים במצוות היום, היה כמה רגעים שלא היה אחד בעולם חוץ ממנו - שלמד להגה בתורה הקדושה, ולולא לימודו ברגעים אלו היה העולם מתמוטט ח"ו, ונמצא שכל העולם התקיים בגינו, ועל זה זיכר אותו משמים לבן שאיר את כל העולם בתורתו וקדושתו.

משפיע: שמת פעם לב לעומק שבסיפור הזה? זה אומר לנו שבעצם כל יהודי גם אני וגם אתה יכול בלימודו בעצמו לקיים את כל הבריאה: נכון שבדיוק לא מצאת רגע שבו אתה לומד לבד, ובדרך כלל יש איתך עוד כמה אלפי אנשים הלומדים באותה שעה, אבל בעצם, הלימוד שלך, זה משהו שיכול לקיים את כל העולם!.

כשאתה מתבונן בכך, איך בדיוק קורה דבר כזה, שבורא העולם מוסר את כל קיום העולם בידו של נברא זעיר ושפל,

משפיע: וואס מאכסטו, יוס"ל? אתה נראה קצת עייף, התאמצת מדי היום?

יוס"ל: דווקא ישנתי טוב בלילה, העייפות שלי היא כנראה יותר עייפות נפשית, היום שעבר עליי כולל סחט אותי מדי...

משפיע: מה קרה? בכלול? מה כבר יכול להיות בכלול?

יוס"ל: ניסית כבר פעם לשבת בכלול סדר שלם על ט"ז? אחד, ואחרי כל זה לצאת עם הרגשה מעומעמת בכל הסוגיא? זה מה שקרה לי היום. ישבתי שלש שעות לפיענוח ט"ז מוקשה, ויצאתי מבולבל יותר מכפי שנכנסתי.

זה לא סחוט ומתיש?, אני מקדיש שעות יקרות מזמני כי אני רוצה ללמוד, לקנות קצת ידיעת התורה, ובסוף אני יוצא אחרי כל הסדר, עם ט"ז שלא מצאתי בה דיין ורגילי, שלא לדבר על סיכום הדברים, אלא אפילו בהבנה הפשוטה של מהלך הדברים אני לא ברור, זה מקשה עליי את כל הלימוד.

משפיע: או אה, זה באמת קשה, אך תרשה לי לחלוף עליך קצת על ההגדרה שאתה מגדיר עמל התורה כדבר סחוט ומתיש, אני מכיר הרבה יהודים שגם אחרי סדר כזה, הם היו יוצאים מלאים סיפוק ואושר, אוהו... כמו עשירי תבל...

יוס"ל: באמת? הלוואי עלי ממה?

מתכוונים עלי?...

משפיע: הבה נפתח לרגע את ההדרכות של המגיד הקדוש, נראה לי שהוא מדבר ממש על נקודה זו.

הנה תראה דיבורים: **בּוֹכְרוֹ כְּנִי"ף, שְׁעָנְךָ מִנֶּגַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ בְּבְרִיאוֹת כָּל הַעוֹלָמוֹת, הוּא בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה וּבְשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְגַשְׁתֶּם דְּבִיקוּתָם בְּהַתּוֹרָה הֵם דְּבִיקוּתָם בּוֹ יַתְבַּר שְׁמוֹ, וְכִי אֶפְשָׁר בּוֹ אֶפְשָׁר הַדְּבִיקָה בְּמִדּוּתוֹ 'מַדָּה' שְׁמַת לֵב מִה שֶׁרַבִּינוֹ אוֹמֵר כֵּאֵן? הָעוֹלָם כּוֹלוֹ נִבְרָא בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שְׁאֲנוֹ לּוֹמְדִים.**

יוס"ל: נו, בסך הכל, ודאי, זה ידוע, שהעולם קיים על לומדי התורה...

משפיע: ודאי שזה ידוע, כל כך זה מפורסם, וכל כך זה ידוע, עד שברור לכל אחד שהמאמר הזה **אינו מדבר עליו בעצמו!!!** זה מאמר שמדבר על תכלית של הבריאה, ועל מעלת כלל ישראל, אבל **מה גאני שייך** בתוך כל זה? פשוט שאני אחד מתוך כלל ישראל, אבל לי באופן אישי זה לא שייך. אני בסך הכל אדם קטן, איך זה שייך בכלל של העולם נברא בשביל שאני ילמד התורה, לא מסתבר...

זהו רבינו מלמד אותנו כאן. כן, כל המאמר הזה מדבר עליו, ועלי, אני הקטן, כשאני יושב ללמוד מתוך ידיעה זו שהקב"ה ברא את העולם בשביל התורה, הכוונה על התורה שאני לומד! הכוונה היא שהתכלית של הבריאה הוא, ששואני אדם אדבק להקב"ה בחלק ה'רוח' שלי, ואת זה אני עושה על ידי ה'תורה'!

<p>נדבכת הרה"ח ח' ה' יהודה לייב שלמה קרישבסקי שליט"א לרגל הולדת בת למזל טוב</p> <p><small>כתובת מכתב העשית: חתן ותלמידו ז"ע י"ד י"ח</small></p>	<p>נדבכת הרה"ח ח' ה' אברהם יצחק בר"ש נאדרמאן שליט"א לרגל הולדת בנו למזל טוב</p> <p><small>כתובת מכתב העשית: חתן ותלמידו ז"ע י"ד י"ח</small></p>	<p>נדבכת לזכות רך הניכול אברהם בן צפוריה נרי איר זיוות לרגל ה'ספורין הבן יואל י"ז סאמעט</p> <p><small>כתובת מכתב העשית: חתן ותלמידו ז"ע י"ד י"ח</small></p>	<p>500 גליונות אפרים שחתי גוטליב שליט"א לרגל הולדת בת למזל טוב</p> <p><small>כתובת מכתב העשית: חתן ותלמידו ז"ע י"ד י"ח</small></p>	<p>2000 גליונות לזיכוי הרבים נדבכת החתן הרב ראובן קרוים שליט"א לרגל שמחת נישואין למזל טוב</p> <p><small>כתובת מכתב העשית: חתן ותלמידו ז"ע י"ד י"ח</small></p>	<p>1000 גליונות לזיכוי הרבים נדבכת הרה"ח ח' ה' פנחס לויפער שליט"א לרגל שמחת נישואין למזל טוב</p> <p><small>כתובת מכתב העשית: חתן ותלמידו ז"ע י"ד י"ח</small></p>
---	---	---	--	---	--

בנים שובביים

מה עיקר העניין של שובביים? ומה ההבדל היסודי שבניה לבין כפרת אלול ותשרי? ואיך ההבנה הזו מבהירה לנו מה עיקר ומה טפל בתיקון?

א

בין ימי השובביים ליום הכיפורים

ימים גדולים בפתחנו, ימי השובביים. ששת השבועות שהארי הק' גילה על כוחן העצום לטהר הנשמה מכל סיג ופגם. נבוא בס"ד להתבונן בתוכן הפנימי של הימים, ועבודתן המיוחדת אשר לפי כן.

כשנשקף על עצם המושג של שובביים, מתעורר תמיהה גדולה, הרי בתורה כבר נקבעו זמן מיוחד בשנה לכפרה מחילה וסליחה על כל החטאים, הלא יום הכיפורים, וחז"ל קבעו אף עשרת ימי התשובה שלפניו, לשם מה נחוצים לנו ימי כפרה נוספים באמצע החורף?

אמנם באמת כאשר נעמיק בשורשי הדברים נראה שלא הרי כפרת הימים הנוראים לכפרת ימי השובביים. כי כאשר יהודי חוטא רח"ל, יש בכך כמה פנים. יש את הפגם והקלקול בעולם, שע"י עבירה על מצוות הבורא הוא מקלקל את סדרי הבריאה וצינורות השפע, שכל מצוה ומצוה הוא צינור מיוחד להמשך שפעו יתברך בעולם, וכל זה הוא כתוצאה מכך שעבירה פוגמת בעולמות עליונים, ובספירות הקדושות העליונות ח"ו. **ויש את הפגם בנשמה**, שמתנפת ומתלכדת ע"י חטאו, ונחשך זוהרה ואורה, (ואף זהו כתוצאה מהפגם במקור ושורש הנשמה בכל סדר השתלשלות העולמות - שכידוע הנשמה משארת רושמה בכל העולמות - שנחשך מכה החטא).

וניתן לומר **שימי התשובה שבחודש תשרי** - זמן התחדשות הבריאה והמשכת השפע והחיים לכל ימות השנה, מיועדים לתיקון **הקלקולים והפגמים שבעולם** מכה החטאים והעוונות ופשעים, ולהסיר את המשטינים המעוררים קטרוג על התחדשות הבריאה, ועל המשכת השפע לשנה הבעל"ט, ובכל תשובתנו מתתקן רק את העולם הזה אלא גם למעלה בעולמות עליונים אשר משם נשתלשל השפע והחיות לעולם הזה. אבל לעומת זה **ימי התשובה שבימי השובביים** מיועדים דווקא **לזיכון ותיקון נשמתנו**, לצחצחה מטינוף ולכלוך עוונותינו, עד שתאיר ותתגלה את קדושתה במלא אורה ויפיה, וכל העולמות העליונים והתחתונים עד למטה נשמתנו המלוכשת בגופנו.

כדאיטא מרבינו האריז"ל ז"ע, סודם של הימים נועץ בפרשיות של שיעבוד מצרים שקורים בשבועות אלו, אשר לפי פנימיות התורה שהקריאה מעוררת הזמן, קריאת הפרשיות בתורה בשבועות אלו מעוררת מדי שנה שכל פנימיות עניין שיעבוד מצרים תחזור על עצמה. וכיון שפנימיות עניין שיעבוד מצרים היא כלשון הפסוק 'כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ', שהעינו והשטנופנו בתוך קליפת מצרים, שנתבררו ונדרכו ויצאו מהקליפה כזהב הנצרך מזהמתו בכור הברזל, ומזה נוצר העם של ששים רבוא מקביל התורה, (וכלשון הפסוק: ויצא אתם 'מכור הברזל' מצרים) כמבואר באר"י הק' בסוד הפסוקים - **זה הוא גם הכח המתעורר שוב מדי שנה בימי השובביים, כח של תיקון וצירוף הנשמות** אמור עתה שישו השובביים בעיקר נתקנו על הזדככות וטהרת הנשמה הנפגמת מחטאינו, בשונה מימי התשובה שבחודש תשרי שנתקנו לתקן הפגמים והקלקולים בעולמות שנסתבבו בסיבת חטאינו.

וכידוע ימים אלו נתקנו במיוחד לתיקון חטאים ופגמים הנמשכים ע"י אי שירת גדרי הקדושה רח"ל, כדאיטא בספה"ק, ובאמת גם בחטאי פגמי הקדושה שייכים ב' העניינים, שגם הם ככל חטא פוגמים **בעולמות** העליונים ותחתונים, ושוב מזהמים ומטנפים את קדושת **נשמתנו** באופן נורא ביותר. ומעתה יש לומר גם בענין חטא זה, התיקון מה שנוגע לעצם הקלקול הנגרם בסיבת החטא, אף הוא זמן תשובתו ותיקונו הוא ביום הכיפורים, זמן כפרת חטאינו ועוונותינו. דווקא תיקון וזיכון הנשמות שנגרמה בסיבת חטאינו אלה, הוא אשר זמנם בימי השובביים, אשר אנו נמצאים בו.

ובאמת בכל חטא יש ב' פגמים אלו, ואכן זמן זיכון הנשמה מה שנפגמה בסיבת שאר החטאים, אף הם זמנם בימים אלו ימי השובביים. אלא שנטפלים לתיקון הפגם שנפגמו ע"י פגם היסוד, שהם הדברים הדברים הפוגמים את קדושת הנשמה יותר משאר החטאים.

(ויציא מילתא ע"פ סודם של דברים, ימי השובביים הם הכר הכנה לחג הפסח

הבעל"ט, שהוא בסוד תיקון פנימיות העולמות, הם הנשמות הקדושות המתגלה קדושתם ואורם, בימי הפסח שמכח הנשמה אנו זוכים להיות בני קל חי, כלשון הכתוב שהשי"ת מכנה אותנו בעת צאתנו ממצרים 'בני בכורי ישראל', וכידוע מה שאנו מכונים בבחינת בן הוא בסיבת נשמתנו הקשורה ומחוברת לאבינו שבשמים, והנה התגלות קדושת נשמתנו עד שנהיה ראויים לתואר נפלא זה, להיות בנים אהובים למקום, הוא מכה הזדככותנו בימי השובביים האלו).

ב

'חלק אלוך' צריכה זיכון?

ולבאר היטיב ענין זיכון הנשמה ותיקונה, הנה מצאנו בדברי האריז"ל (שער הכוונות פסח דרוש א') **'וצריך שתדע כי ענין הנשמות הם כענין הזהב הנוצר בבטן אדמה, וכשמוציאין אותו הוא מלא טיטוף וסיגים, דבר אשר לא ישוער כי לא תואר זהב לו ולא הדר, עד יתחכם הצורף להגות טיגים מספך פעם אחר פעם זיכון אחר זיכון, לא ראי זה כראי זה, ובכל זיכון מזדכך לאט לאט, עד אשר כל הסיגים נפרדים מן הזהב, ואחר כך ניכר היותו זהב. וכן הענין בנשמות וכו'.**

דהיינו, שיש דברים שהשי"ת ברא בעולמו אשר מתחילת ברייתן הם ראויים לשימוש, ללא צורך בתיקון, מים לדוגמא, מתחילת ברייתן הם ראויים לשתיה, אך יש דברים שצריכים תיקון וליטוש עד שהן יהיו ראויים לשימוש, כמו זהב כסף ומרגליות, אשר אלו צריכים הרבה ליטושים ציורפים וזיקוקים עד שיוכר היופי המיוחד שבהן, ובהן ממשיל האריז"ל את נשמות ישראל, 'כזהב המעורב בזהם הקשה'. נשמות ישראל העמיד השי"ת בעולם, במצב הדרוש ליטוש וצירוף, כשהן באות לעולם הן בתוך לבושי הקליפות, ומשם יש לזקקן ולצרפן כדי שתתגלה קדושתן.

והנה לכאורה איך דבר זה מתאים עם הידוע שהנשמה שנתת בי טהורה היא והוא חלק אלוך ממעל ממש, ואיך זה שהיא אשר באה מלכתחילה באופן מטונף כל כך עד שלא תואר ולא הדר לו - כלשון האריז"ל?

אך באמת היא הנונתת כי הנה כשאנו מתבוננים ברום מעלת קדושת הנשמה, שהיא חלק אלוך ממש ממש ונחצה ממקום גבוה רם ונישא, כדאיטא בספה"ק 'שערי קדושה' לרבינו חיים ויטאל ז"ע אשר מעמיד לבד מסדר חילוקי העולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, גם סדר של חילוקי 'מחצבים', שארבע 'מחצבים' (המכונים נגד ה' העולמות) העמיד השי"ת: מחצב החשך, מחצב המלאכים, מחצב העומדות ומחצב הספירות.

אך בשונה מן העולמות העומדות זו למטה מזו, ארבעת מחצבים אלו עומדים זה לפניו מזה, מחצב החשך, ממנו ברא השי"ת את כל הקליפות, וכוחות הרע שבבריאה. מחצב המלאכים הוא הדרגה שלפנים ממנה, וממנה באות גם כל החלקים הטובים שבבריאה, כגון האדם, וכן כל הצמחים והחיות החטורות, אשר כל עשב יש לו מלאך האומר לו גדל. לפניו מחצב המלאכים הוא מחצב הנשמות שזו כבר דרגה סמוכה למחצב הספירות, ומשם באות נשמות ישראל. והדרגה הפנימית ביותר הוא מחצב הספירות, שהן בחינת אלקות ממש, שהוא ית' מתאחד בהן בעולם האצילות.

וכשמתבוננים בדברים קדושים אלו, ברום מעלת הנשמה שהיא מדרגה שלפנים מדרגת המלאכים, 'חלק אלוך ממעל ממש'. לפעמים קשה לנו להאמין שנשמה קדושה זו היא זו שפועמת בתוך הלב שלנו ומזיחה אותנו, וכי בתוך העצם והבשר שלנו נמצא חלק אלוך ממעל ממש? וכי אפשר לומר על אדם גשמי שהוא חלק אלוך כביכול, **זה אכן החידוש המהביל של מציאות הנשמה**. כאשר מצד אחד מדובר במציאות נשגבת כזו, חלק אלק ממעל הקרובה ומתאחדת עם מחצב הספירות. ומצד שני זו היא אותה נשמה הפועמת בקרב לבנו פנימה כאן בעולם הגשמי. ופלא וחידוש זה מתבטא גם בכינויה של הנשמה 'חלק אלק ממעל', אשר יש בלשון זה תרי אנפין. הן את משמעותו הפשוטה

כחלק ממנו כביכול, מאוחדת בעצמותו ית'. אך יש בו גם משמעות נוספת המורה דווקא על הקצה השני של הנשמה, חלק אלק מלשון חילוק שנחלקה מאלקותו כביכול, וירדה לשרות למטה בגוף החומרי.

וזהו בעצם הסיבה מה שהנשמה באה 'כזהב המעורב בזהם הקשה'. שבעצם הזהב לא נשתנה ממהותה גם כאשר היא שקועה ומעורבת בתוך הזהם הקשה, רק שלא ניכר זוהרה ויפיה, ולכן יש בכח הצורף החכם להוציא סיגים מספך, ולגלות זוהרה ויפיה האמיתית. ועל דרך זה הנשמה היא חלק אלוך ממעל ממש, אף אחר שירדה דרגא אחר דרגא ונשקעה בתוך הגוף הגשמי והחומרי, מכל מקום כל זה אינו פועל בעצם מהות הנשמה, והדין גרמא לטנף וללכלך את אורה זוהרה וקדושתה, אבל יש ביכלתנו והוא בעצם עבודתנו לזכרה ולבררה ולכבסה מטינופה, עד שתתגלה קדושתה העצמית חלק אלוך ממעל ממש.

ג

לא די בתיקוני תשובה

זו היא עבודת ימי השובביים בכל שנה ושנה שבימים אלו יש לנו כח מיוחד **לברר ולתקן את הנשמה** לגלות קדושתה זוהרה, עד שתאיר במלא אורה ויפיה, ובאמת עבודה זו אינה שייכת דווקא למי שחטא ופגם ח"ו, כי זו עבודה מוכרחת מעצם מציאות הנשמה בעו"ז, שירדה לכאן מלוכשת בקליפות וסיגים, ועלינו מוטל להאירה ולגלותה עד אשר יוכר שבנים אנתנו למקום ב"ה, קשורים ואחודים בו יתברך. ובימי השובביים יש לנו כוחות עצומים ממרום לעבודה זו.

ומעתה שימי השובביים סגולתם לתיקון מחצב הנשמות, לכן יש חילוק באופן תיקוני התשובה של ימי השובביים לתיקוני התשובה של הימים הנוראים של חודש תשרי. שאם בימים הנוראים עיקר **תיקון המעשים** החוזר בתשובה ולעבור החטא ביוזם עד שבוטחו יסתם פי המטקט, ויתוקנו כל הקלקולים והפגמים שנפגמו בסיבת חטאינו, ויחזור שפע עליון להישפע בכל העולמות, עליונים ותחתונים.

אבל בימי השובביים לא די בתיקון המעשים ועזיבת החטא, אלא לתיקון הנשמה נצרך **בדווקא לצחצחה בפועל** על ידי יגיעת העבודה בתורה ותפלה ומעשים טובים, כדי שצא אור הנשמה ותתגלה, ותאיר במלא אורה ויפיה.

וזו הסיבה שראינו לצדיקים וחסידים שבימים אלו לא עסקו רק בתשובה ועזיבת החטא, אלא עיקר העסק בימים אלו היה ביגיעת העבודה, בלימוד שעות רצופות, בפרט מצינו לצדיקים שהפליגו להשקיע בימים אלו בקדושת השבת ובהכנותיה, בלימוד ליל ששי וכדומה, כי כל אלו מובילים במישירן להחייאת והארת הנשמה, כאשר שבת קודש הוא יומא ונשמא, דהיינו שהוא יום המסוגל במיוחד שיהודי יתוודע למציאות הנשמה אשר בקרבו, יעוררה ויפעיל אותה, אשר זה הוא תמצית התיקון הנדרש בשובביים.

וזו גם הסיבה שמצד שני לא עוררו כ"כ דורות אלו תעניות וסיגופים להמון העם, למעט יחידי סגולה. כי שחשו ממצב שבו היהודי יעסוק בתעניות וסיגופים שונים, אך ישכח מן המטרה שבכל אלה, שהוא יתחיל לחיות את הנשמה שלו.

ניתן להמחיש את הדבר עם מה שהאריז"ל ז"ע כתב על ענין לימוד פנימיות התורה, שיהודי שעוסק רק בנגלות התורה ולא מגיע לפנימיות שבו, דומה הוא לאדם שעוסק בפיצוק קליפות אנוזים כל יומו ואינו אוכל את האנוזים... כי ממש כך דומה זה שעוסק בתיקוני שובביים שונים ללא שהם יביאו להארת הנשמה שלו, להתחיל לחיות בקרבתו ה' מתוך כך.

רשימה / כללי ודעי קודש ממאורי החסידות

הרע אין לו מציאות בפני עצמו, וכשימצא נקודת הטוב בדבר רע, הוא מברר הטוב מן הרע, וממילא מתבטל הרע

רביה"ק ר' בני יששכר ז"ע (ניסן מאמר ט', אות כ')

הפרנסה של הקב"ה

"שלום לכם יהודים יקרים?" צד הקול החביב את אזני היהודים היוצאים את הביהמ"ד עם תום התפילה.

הפנים של כולם מסתובבות אל מקור הקול, ומתעטרות תיכף בחיך נעים. הוא שוב כאן. התרגשו לפגוש בידי האהוב של כולם - ישראל'קע.

"מה שלומך שים'קע? איך מצב הפרנסה? הלקוחות מגיעים?" מתחיל ישראל'קע לטוות את השיחה.

"ברוך ה', הורו לי כי טוב כי לעולם הסוד", נענה שים'קע, "יש לחם לפי הפך, לחם לאכול ובגד ללבוש, ב"ה ה' לא עזב אותנו".

"ברוך השם, ברוך השם" מוארות פניו של ישראל'קע. כששולמ'לע מתחיל גם הוא לשתף. "חסדי ה' כי לא תמנו, הפרנסה זורמת בשפע, המשפחה בריאה, הילדים בריאים, חסדי השם", פיניע וחצק'ל מנענעים בראשם גם הם מן הצד כמצטרפים לצהלת חבריהם "ברוך השם, ברוך השם".

"אני עדיין זקוק לישועה גדולה עם כמה פרות שלאחרונה התחילו לעשות חכמות" לוחש חצק'ל הריפתן לאזניו של ישראל'קע, כשקולו נשמע גם לחברים. "אך ה' בטח יעזור, לא?" מפטיר חצק'ל. "ישועת ה' כחרף עין!" נענים אליו פיניע ושולמ'לע יחד. "חצק'ל, רק לא לדאוג, מי שעזר לי לפני חודש עם הסוס החולה שלי הוא יעזור גם לך" אומר שולמ'לע.

כה ממשיכה השיחה הכפרית הליטות בסביבתו הנעימה של ישראל'קע, זה בסוסו וזה בפרתו, כשאזניו של ישראל'קע כרויות באוזן קשבת ופנים מאירות טוב לו לכל אחד, שעה ארוכה.

כפרפרים אחרי האור נמשכים הם אנשי הכפר אחרי ישראל'קע. איש אינו יודע מה טיבו ומה סודו של האיש אך פניו המאירות, ולבו הרחום והשופע אהבה כובש אותם. עד שמדי הגיעו לכפר מפעם לפעם מוצאים הם את עצמם מבליים שעה של קורת רוח בצלו החם.

לא עולה על דעתם של הכפריים, כי אחורי מעטהו של האיש מסתתר אור שבעת הימים, הנשמה הגדולה שהשי"ת שלח להעיר את נשמות ישראל מעלפונם. רבינו הבעש"ט ז"ע, אשר טרם נגזר עליו להתגלות בעולם. וכי מנין יעלה על דעתם? ישראל'קע קוראים הם לו, כפי שהוא קרא לעצמו באוזניהם, ונהנים מכל רגע בקייבתו.

כפי שסיפרו צדיקים, חביבות גדולה היתה לו לאור שבעת הימים באותם שנים, לטוות שיחות עם היהודים הכפריים ולשמע את אמנותם הפשוטה והתמימה השזור בין ספסופיהם. שאלו העלו למאורן ומעירן של ישראל תענוג ושעשוע גדול.

השיחה הבערת שנמשכה הליטות אודות פרותיו של חצק'ל השתתקה לפתע בבת אחת.

"הפרוש, הפרוש" לחשו כולם בחרדת קודש. דמותו המסוגפת של הגאון הפרוש של העיירה, הופיעה לפתע בסימטא, עטור בטלית ותפלין, ושקוע בספר קטן הפתוח מול עיניו תוך כדי הליכוכ.

הכפריים פנו לצדיקים בדרך ארץ. אך הבעש"ט הק' תיכף נגש אליו. "מה שלומכם יהודי יקר?" פנה אליו באהבת קדשו.

ה'פרוש' הרים את עיניו מן הספר, בחן את הכפרי אשר לפניו מראשו ועד רגליו, ואז השיב את עיניו אל הספר ללא השבת תגובה. הבעש"ט הק' פנה אליו שוב: "יהודי יקר! מה שלומכם? איך הולכת הפרנסה, הבריאות?"

הפרוש הרים שוב את עיניו, עתה הן כבר היו חמורות סבר. וכמין טרוניא בקעה מהן שכמו אמרה ללא מילים: "מה לך מטריד לפרוש כמוני, עם שאלות על פרנסה ובריאות? כלום אינך רואה שאין לי עסק עם זוטות כאלו של עולם הזה? שאל אותי על תורה או על תפילה, מה לך מטריד אותי עם הבלי עולם הזה?"

הפרוש סקר את הופעתו הכפרית של הבעש"ט בחומרה. ואז נענה ברוגזה: "אתה יכול ללכת מכאן?"

הבעש"ט הק' הביט שוב על ה'פרוש', ופנה אליו בקדושו: "באיזה רשות הנך בא לגזול את פרנסתו של הקדוש ברוך הוא?"

עתה התבלבל הפרוש. כבר לא ידע מה לחשוב על הכפרי המוזר הזה, ודיבוריו המחורים עוד יותר. פרנסה? של הקדוש ברוך הוא?

הבעש"ט הק' לא נתן לו לחשוב וחצב את דיבוריו הקדושים: "כל אחד מאיתנו יושב על פרנסה אחרת. על איזה פרנסה 'יושב' הקדוש ברוך הוא? דוד המלך אומר לנו זאת בתהלים 'אתה קדוש, יושב', תהלות ישראל' הפרנסה של הקדוש ברוך הוא, הוא כביכול מהתהלות של כלל ישראל, עליהם הוא 'יושב' כביכול. אלו הדיבורים שיהודים מודים ומשבחים לה: על הפרנסה, על הבריאות, ועל כל צרכיהם הגשמיים, זו היא כביכול הפרנסה של הקדוש ברוך הוא."

"באיזה רשות אתה גוזל את הפרנסה של הקדוש ברוך הוא?" ביים הבעש"ט הק' את דבריו.

"ברוך השם!" "ישראל'קע אתה שוב כאן?" ששו כולם לקראתו. תוך כמה רגעים מתכנפת לה סביב ישראל'קע כנופייא עולות וצוהלת, מכל גוויי החושבים. כשישראל'קע עומד בתווך ופניו מפיקות אור כובש לבבות, לכל אחד ואחד.

"אה: שים'קע, גם אתה כאן?" מסתובב הוא אל שים'קע הסנדלר בהתרגשות גודשת. "וגם אתה, פיניע", "וגם שולמ'לע" שוטפים פרצי אהבת ישראל מלבו הרחב של מידועם המזור והאהוב לכל עבר.

שאלות והתלבטויות בעבודת השי"ת

האם אהבת חברים היא סתירה לאהבת ישראל?

שאלה:

יש לי הרגשה ואהבה כלפי חברי החבורה שלי, יותר מכלפי סתם יהודי. כמו כן יש לי אהבה כלפי אנשי יותר משיש לי כלפי כל יהודי. ורציתי לדעת האם אהבה זו נחשבת אהבת ישראל, שהרי לכאורה כל יהודי הוא אח שלי, ואיך ייתכן להבדיל ולאהוב אחד יותר מהשני, והאם אין זה כמו החסידה שמתחסדת רק עם חברותיה?

תשובה:

יש כאן שני מושגים שנתערבו. ישנה אהבת ישראל, וישנה אהבת חברים, ואין אהבה אחת סותרת את השניה. ידועה שיגרא דלישנא של רביה"ז ז"ע שבכל מקום מזכיר בנפרד אהבת חברים ואהבת ישראל. כלשון קדשו ב'שומר אמונים' (מבוא השער פי"ד, כשמפרט את ספחי החסידות שנשארו לנו) "אהבת הצדיקים והיראים, ואהבת חברים, ואהבת כלל ישראל". ובמשך שם "לא נוכל לשער מעלת בר ישראל שיש לו אהבת חברים ואהבת ישראל", וכן במאמר הבטחון וההתחזקות (פ"ו) ועוד מקומות.

הרי לך שתי אהבות, ובאמת נצטוונו על שתיהן.

אמנם נצטוונו על אהבת כלל ישראל (שאינן כאן המקום להאריך בסוגיה זו שהיא מיסוד החסידות), אך גם נצטוונו בדברי חז"ל "קנה לך חבר" (אבות פ"א מ"ח), שצריך להיות לו לאדם חבר, ובפירוש המשניות לרמב"ם מפורש שצריך הקנין הוא על ידי האהבה והחברות. אתה אומר שכל ישראל שווים? באה המשנה ואומרת לך: לך חפש לך יהודי שמתאים לנשמתך, ותהיה חברו וקרוב ואהוב אתו יותר מכל יהודי! (ומדברי רביה"ז דלעיל למנו אהבה זו היא מיסוד החסידות). וכן אומרת המשנה (אבות ב, ט) "איוהוי רבך ישירה שידבק בה האדם... רבי יהושע אומר חבר טוב, רבי יוסי אומר שכן טוב" (ועומק שניהם לענייננו אחד).

ויתירה מכך, מלבד הציווי הכללי שגילוי לנו חז"ל לקנות לנו חבר, מצאנו גם בכל פרט ופרט מעבודת השי"ת ענייני עולם הזה חשיבות ענין החברים:

תורה: "אין התורה נקנית אלא בחבורה" (ברכות ג,ג); "הרבה למדתי מחבריי" (מכות ז,ז), "הסכת - עשו כיתות כיתות עסקן" (כלה פ"ח). **תפילה:** ידועה תשובות הרדב"ז (ח"ג סי' תתק"י) שכותב שראוי לאדם להתפלל עם חברים ואוהבים (ומבאר שם שזו המעלה במנין הצדיק), ולא עם אנשים שדעתו אינה נוחה מהם, כי הדבר משפיע על כוונת התפילה. **צדקה:** "עניי עריך קודמין" (וי"ד סי' רנ"א). **משא ומתן:** הלכה היא שצריך להקדים למכור קרקע לשכן טוב מאתן רחוק, בגלל האהבה והידידות שביניהם (חושן משפט סי'קע"ה). וכן בעוד מקומות.

כללו של דבר, שבכל ענין וענין הרדיגשו חז"ל את הצורך והתועלת שבחברים. והנה לנו שלשה טעמים בדבר שנתבאר בקהלת (ד, יב), וכאן נסכם אותם בלשונינו אנו:

א. עם חברים האדם יכול להגיע להרבה יותר. כדברי רש"י בפרשת המרגלים, ששני אנשים יכולים לשאת לא רק כמשא שנים, אלא שני שליש יותר, בגלל התאחדותם.

וכן בכל ענין וענין, הן בהבנת סוגיא בתורה הקדושה והן בפיתרון קושי בעבודת השי"ת, החוש מעיד שעל ידי החבר מגיעים להתקדמויות גדולות ביותר. וכן אמרו חז"ל "אינו דומה מועטים עושים את המצוה לרבים העושים את המצוה" (ת"כ הובא ברש"י ויקרא כו, ח).

ב. החבר מחזיק בך שלא תיפול ברגעי קושי וסומך את ידך. כפי הנראה לעין, שאלו שקנו חברים טובים הרי יכולים לצלוח מכשולות וקשיים רבים מנשוא. וכן מקובל אצל חסידים שגם במצבים שהרבי אינו יכול לעזור לחסיד, אזי החברים יכולים לעזור לו. והדברים כתובים במפורש ב'תפארת שלמה' (סוכות).

ג. ולא צריך לחכות לרגעי קושי... מי שיש לו חברים, אזי החבר מאיר לו פנים והוא מאיר פנים לחבירו, א שמיכל, א גוט ווארט, זה מוסיף הרבה להתקדמות בעבודת השי"ת.

ובעצם עלינו לדעת שכן ברוך השי"ת! ברא בנו צורך בחברים קרובים ואהבתם, כדברי הראשונים שישנים שהאדם הוא "יצור מדיני" ('חברות' בלע"ז) ונמשך אחר סביבתו. וכן ידוע מאמר החכם ששאלו אותו על מעשיו, וענה להם "צאו וראו בחבריי" (מונא בעבודת ישראל, אבות). וטעם הדבר הוא כדי שנהיה בעלי חסרון הנזקקים לזולתם, ונזכה לאור הביטול להשי"ת שהוא יסוד חיינו. ועל כן ברור הדבר שענין אהבת חברים הוא יסוד מוסד בחיי היהודי. כמו שאהבת ישראל נוגעת

ועדיין נותרה שאלת השואל בחלקה: האם אין אהבת חברים סתירה לאהבת ישראל? הרי כל ישראל חברים אוהבים וברורים, וכולם בניו למקום, ואם כן כיצד ייתכן להעדיף בן זה על בן אחר?

והתשובה היא שאמנם כל ישראל הם קומה שלימה מאוחדת לגמרי, אולם עדיין גם בקומה אחת יש ראש ויש רגל, יש יד ויש כף יד, וכן הלאה. ועל אף שהכל חיות אחת, ולא יעלה על הדעת שהיד תרגיש פירוד מהראש, כי הם גוף אחד, עדיין היד היא יד, ויש לה את גידי היד, ובשר היד, ועור היד, שראוי להם להחזיק עצמם ביחד, כי אם גידי היד יעלו לראש, לא יהיה יד...

ובנמשל: חסידות אחת לו "גוי אחד בארץ" שכולו אחד באחדות גמורה, וחר על פי כן חילקם לעשרת השבטים, וראה זו פלא, השראת השכינה בשלימות היתה דווקא כשהשבטים הגיעו כל אחד לנחלתו, שזהו מצב שבו כל שבט חי לעצמו! וגם בביאת המשיח בב"א יחלקו את הארץ לשבטים (כמבואר ברמב"ם), הרי לך שהשי"ת חפץ שכל שבט יחיה לעצמו באהבה יתירה!

וכן הדבר בימינו אנו, כידוע מהאר"י הקדוש (פ"ח שער א') שכל שבט יש נוסח אחר בתפילה. ומבאר על זה רביה"ז זי"ע ב'תקנות והדרכות' (פ"א) שכל חבורה שמתאספת לעבודת ה' מקבלת שער מיוחד למעלה בעבודת ה', ועל כן צריכה החבורה להתאחד במחשבה דיבור ובמעשה - באהבת הלב, בתפילה, ובעזרה וסיוע.

ואין זו סתירה כלל לאהבת כלל ישראל. כי אכן מצד "גוי אחד בארץ" הרי כל יהודי ויהודי מכל שבט ושבט הוא אחד ממש איתך, ואתה אוהב אותו כמוך ממש, ואף על פי כן השי"ת רוצה שכל שבט יחיה מתוך אהבה וריעות פני עצמו.